



A nemzeti ellenállóképesség fejlesztésének hazai és nemzetközi kihívásai

Keszely László

Ellenálló képesség

????????????

Mindenki beszél róla, de még senki sem látta.

- Mi az ellenálló képesség lényege?
- Miért működik olyan jól a természetben, miért nem a társadalomban?
- Resilience kinek a javára, ki ellen? (prioritások, lesznek vesztesek)
- Mennyivel több, más a resilience a national security-hez képest, mi a hozzáadott értéke, mennyivel több mint a KIV?
- Hogyan lehet mérni, mi a siker mértéke?
- Hogyan lehet operacionalizálni, intézményesíteni, hogyan lehet végrehajtható eljárásokká transzformálni?

mesterséges intelligencia: napjaink legfőbb kihívásai a társadalmi reziliencia terén

- **Globális járványok:** A COVID–19 világjárvány rámutatott a közösségek sebezhetőségére, különösen az egészségügyi rendszerek, mentális egészség és információs biztonság terén.
- **Információs fenyegetések és dezinformáció:** A társadalmi kohéziót aláássa a tévinformációk terjedése, különösen válsághelyzetek idején. Ez rontja a bizalom szintjét az állami intézményekben.
- **Klíímaváltozás:** A természeti katasztrófák növekvő gyakorisága és intenzitása kihívást jelent az alkalmazkodóképesség és előrejelző kapacitások szempontjából.
- **Gazdasági bizonytalanságok:** Infláció, energiaválságok, munkanélküliség és az életszínvonal csökkenése egyre inkább aláássák a közösségek alkalmazkodó- és regenerációs képességét.
- **Migráció és társadalmi integráció:** A háborúk, szegénység vagy klímaváltozás okozta migráció kihívást jelent az etnikai, kulturális sokszínűség és a társadalmi befogadás terén.
- **Politikai polarizáció:** A növekvő megosztottság, populizmus és bizalomvesztés a demokratikus intézményekkel szemben akadályozza a közösségek együttműködését és krízisre adott közös válaszait.

risk based

hybrid threats

all hazard

all of society

minden elképzelhető veszélyre nem lehet
tervezni, reagálni, forgatókönyvet, protokollt
készíteni



resilience

national security helyett, vagy azt kiegészítve



A természet decentralizált, redundáns, rugalmas.
Mit tanulhatunk belőle?

A természet sikeres, a társadalom kevésbé – miért?



evolúciós alkalmazkodás	↔	strukturális tehetetlenség
rugalmasság	↔	centralizált irányítás

trendek, követelmények



national security vs resilience

national security

preventív

top-down

fenyegetés alapú

rövid táv

resilience

reaktív

bottom-up

hatásalapú

hosszú táv

resilience értelmezése: széles – szűk értelmezés

egyéni szint

- pszichés alkalmazkodó képesség

családi szint

mikro támogató közösség

közösségi szint

- önszerveződés, erőforrásmegosztás

társadalmi szint

- rendszer szintű rugalmasság, intézményi kapacitás

contextual factors (inherens, fundamentális, nehezen alakítható)

- társadalom-gazdasági státusz
- családi státusz
- vallásosság
- iskolai végzettség
- fenyegetettséggel kapcsolatos tapasztalatok
- személyiségjegyek (érzelmi stabilitás, depresszió, szorongás, optimizmus/fatalizmus,
- szociális normák

target factors

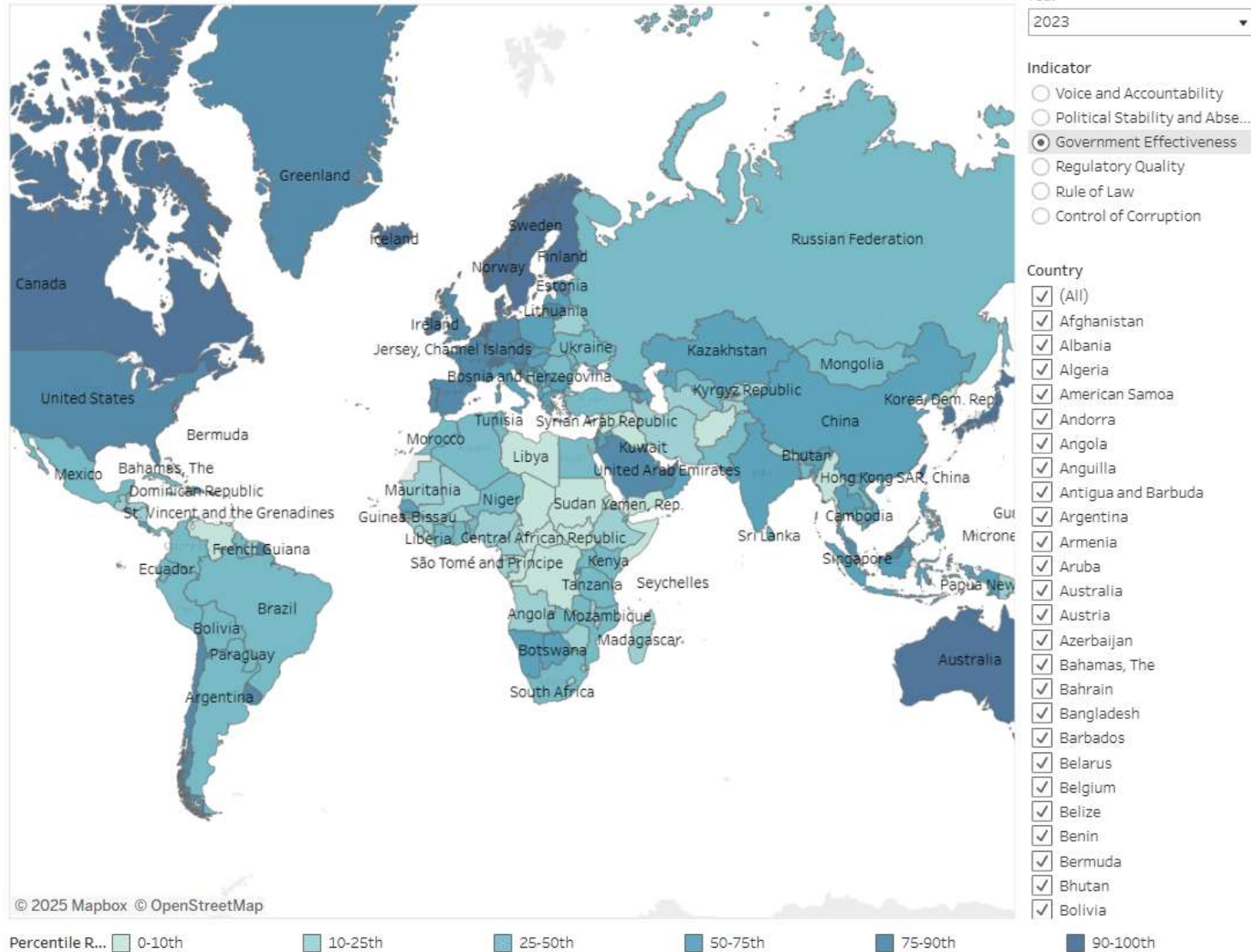
(célirányos, könnyebben alakítható)

- biztonság tudatosság (risk awareness)
- veszélyérzet (threat perception)
- felelősségérzet (perception of responsibility)
- bizalom szintje (level of trust)
- felkészültség érzete (sense of preparedness)
- aktuális felkészültség helyzete (család, lakókörnyezet, regionális, nemzeti)
- válaszadás hatékonysága, költség hatékonysága (effectiveness, cost-effectiveness)



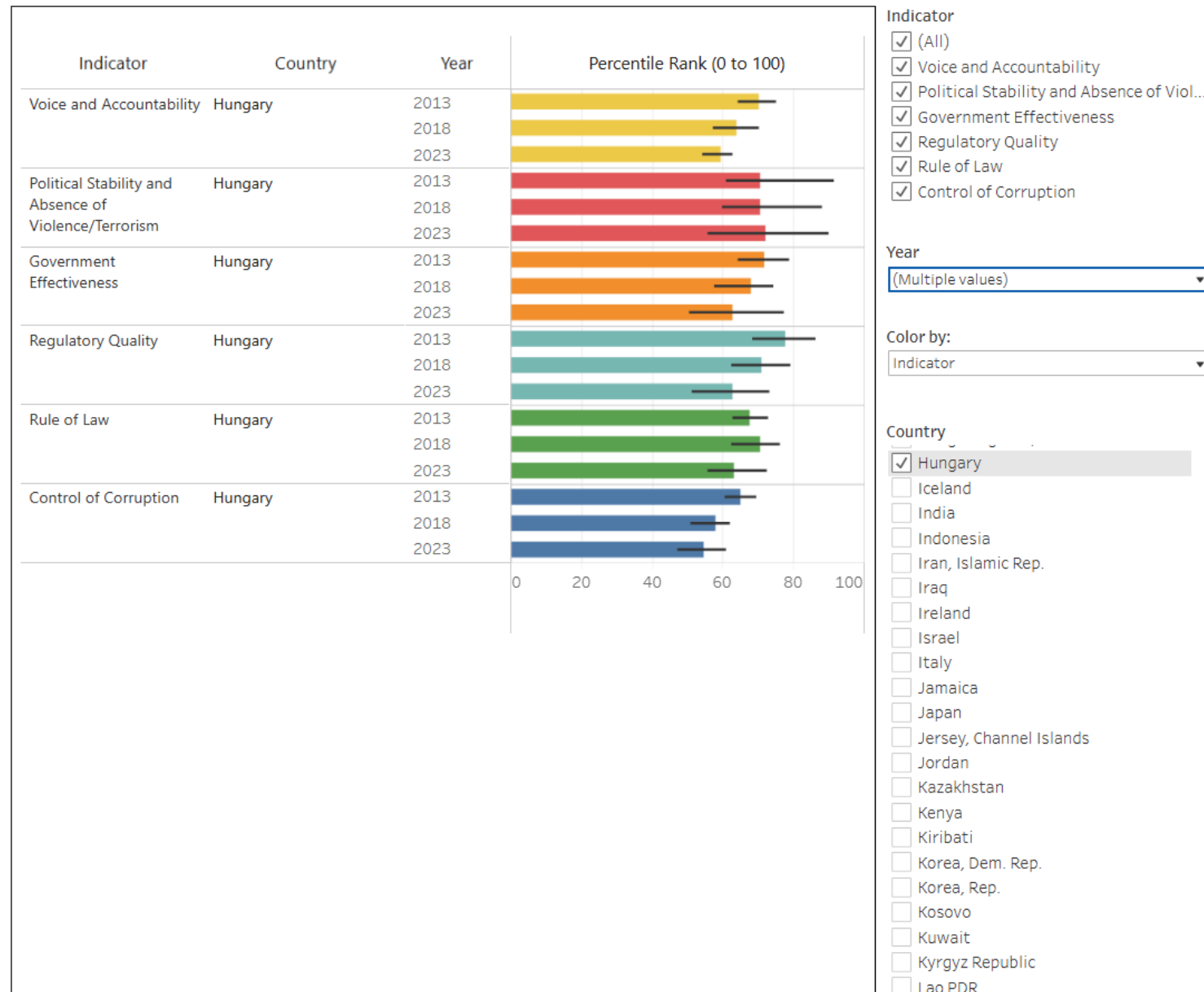
Worldwide Governance Indicators

2023, Government Effectiveness



Source: Worldwide Governance Indicators (www.govindicators.org)

Worldwide Governance Indicators



Source: Worldwide Governance Indicators (www.govindicators.org)

Települési szint ellenálló képességének mérhetősége

dr. László Viktória

**A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI IGAZGATÁSI, VALAMINT A
KÜLÖNLEGES JOGRENDI SZABÁLYOZÁS KORSZERŰSÍTÉSÉNEK
VIZSGÁLATA A VÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI REFORM
CÉLKITŰZÉSEINEK TÜKRÉBEN**

doktori (PhD) értekezés

- II. **Megelőzési/felkészülési célú kitettségi faktorok**
- 1. A település védelmi felkészültségi feltételeinek helyzete
- 2. A veszélyeztetettség és a kockázatok felmérésének helyzete
- 3. Hatósági eljárások felmérésének helyzete
- 4. Lakosság-felkészítés helyzete
- 5. Védelmi tervezés helyzete
- 6. Indítókészletek kialakításának helyzete
- 7. Védelmi vezetési feladatok és végrehajtásuk helyzete
- 8. Helyi mentőerők kialakításának helyzete
- 9. A település védelmével összefüggő sajátosságok felmérésének, kezelésének helyzete
- Megelőzési Védettségi Részpontszámok maximum: 100 pont

Védekezési/Mentési célú kitettségi faktorok

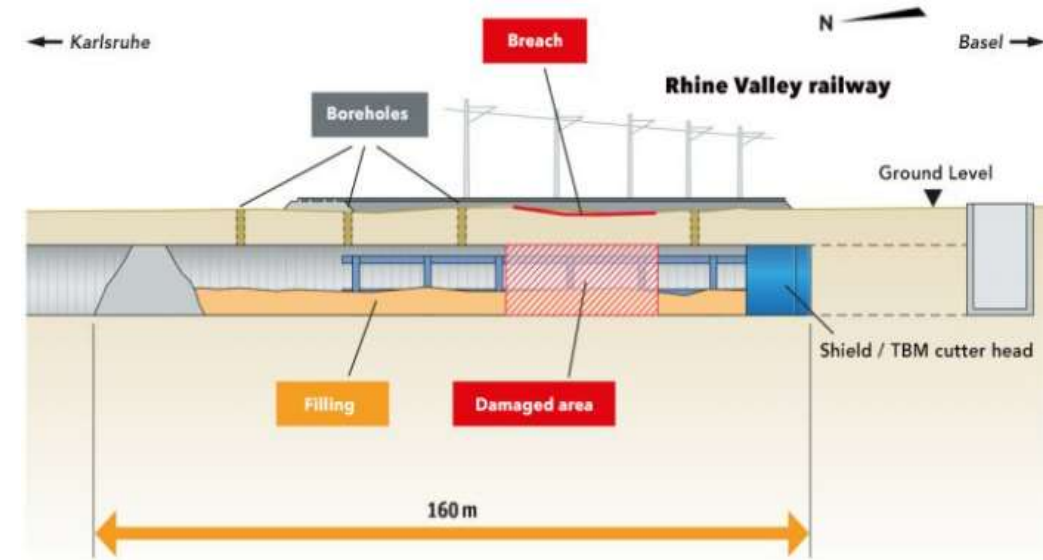
1. A riasztás vételének helyzete
2. A riasztott mentőerők kárterületre való kivonulásának feltételei
3. Felderítés, helyzetértékelés rendelkezésre állása
4. A közművek megléte, állapota
5. A lakosság riasztási, tájékoztatási helyzete
6. A kárterület kijelölésének, zárásának helyzete
7. A károk felszámolása feltételeinek helyzete
8. A lakosságvédelem helyzete
9. A kritikus infrastruktúra és az anyagi javak mentésének helyzete
10. A közbiztonság fenntartásának feltételei
11. A katasztrófa-sújtotta területté nyilvánítás helyzete
12. Mentési dokumentálás feltételeinek helyzete

Védekezési Védettségi Részpontszámok maximum: 150 pont

- **IV. Helyreállítási célú kitettségi faktorok**
- 1. A károk felméréséhez szükségesek feltételek
- 2. Helyreállítás, újjáépítés feltételei
- 3. Az eszközök visszapótlásának helyzete
- 4. A védelmi munka értékelése
- Helyreállítási Védettségi Részpontszámok maximum: 50 pont
- Települési Katasztrófavédelmi Védettségi pontok: maximum 350 pont

Reziliencia a gyakorlatban

- 2017. augusztus 12-én a Deutsche Bahn Rajna – Alpok korridorának egy **160 méteres szakasza** alatt beomlott egy épülő alagút, a fölötté levő vasúti pálya használhatatlanná vált.
- A vasúti közlekedés az elhárítás befejezését követően **teljes sebességgel** 2017. október 7-én indulhatott újra, ami **56 nap helyreállítást** jelent (az esemény gazdasági következménye mintegy **2,2 Mrd Euró veszteség** volt).



Reziliencia a gyakorlatban

- 2010. október 4-én a MAL Zrt. vörösiszap-tárolójának gátja átszakadt, Ajka – Devecser között **1500 méter** hosszban a vasúti infrastruktúra gyakorlatilag megsemmisült.
- Attól a pillanattól, amikortól a Katasztrófavédelem engedélyt adott a vasúti pálya **helyreállítására**, a helyreállítás **26 napig tartott és csak 40 km/h sebességre adták át.**

Legkedvezőbb körülmények esetében 1000 m/nap helyreállítási képesség (reziliencia) előkészített alépítményre, előre szerelt sínmezővel



INTÉZMÉNYI STRUKTÚRA LÉTREHOZÁSA

Lehetőségek:

- **Külön kormányzati szerv, testület vagy hivatal**
Pl.: *Nemzeti Reziliencia Ügynökség* a Belügyminisztériumon vagy Miniszterelnökségen belül
→ példák: Észtország, Finnország
- **Integrált biztonsági és reziliencia központ**
→ *védelmi, kockázatkezelési, társadalmi erőforrás-kezelési kompetenciák összevonása*
- **Rendszerszintű főkoordinátor kijelölése**
Pl.: reziliencia főmegbízott vagy miniszteri biztos

JOGSZABÁLYI ÉS STRATÉGIAI KERET

- **Nemzeti reziliencia stratégia**
→ hosszú távú célok, kockázati térkép, kulcsfontosságú infrastruktúrák védelme
- **Törvényi háttér:**
 - reziliencia definíciója és felelősségi körök rögzítése
 - kötelező ágazati reziliencia-tervek (pl. egészségügy, közlekedés, energetika, IT)
 - válság utáni tanulási protokoll (pl. audit, értékelés, reform)
- **Összkormányzati (össznemzeti) együttműködés**
→ horizontális, vertikális

KOORDINÁCIÓ, MÉRÉS ÉS OKTATÁS

- **Rendszeres kockázatértékelés és kritikus sérülékenységi vizsgálatok**
 - (pl. a KIV jelentések bővítése társadalmi reziliencia-faktorokkal)
- **Reziliencia indikátorok** kidolgozása
 - pl.: közbizalom, szolgáltatás-folytonosság, önkéntes aktivitás, állami válaszok reakció ideje
- **Oktatási modulok bevezetése** állami és civil vezetők számára
 - *Resilience Leadership Training*, helyi szintű válságkezelési képzések
- **Társadalmi partnerség**
 - civil szervezetek, önkormányzatok, gazdasági társaságok bevonása a felkészülésbe és a végrehajtásba

Hazai intézményesítés a gyakorlatban

- CER irányelv
- Vbö.
- NATO DPCS
- nemzeti követelmények (ki a követelmény támasztó? mik a követelmények?)
- követelmények vs realitások (miből, hogyan?)

Köszönöm a figyelmet

- Global peace index: <https://www.visionofhumanity.org/maps/#/>
- Worldwide governance indicator:
<https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators/interactive-data-access>